

Alle tiders historie

Glavendruplunden indeholder mindesmærker fra både bronzealder, vikingetid og fra 1900-tallet.

I ældre bronzealder for mere end 3000 år siden byggede man to gravhøje, Flinthøj og Rævehøje. Det mest berømte anlæg i Glavendruplunden er dog skibssætningen og den store runesten, der stammer fra vikingetiden.

I dag er alle fortidsminderne fredet, men for bare 200 år siden var de lige ved at blive fjernet ved grusgravning. Først i 1874 blev stenen rejst op og i 1892 blev hele fortidsmindet sikret for eftertiden.

I 1900-tallet blomstrede interessen for oldtidens anlæg og lokale beboere dannede Glavendrup Stenens Venner, der beplantede området omkring fortidsminderne. Foreningen har opsat mindesten for grundloven i 1915, genforeningen med Sønderjylland i 1920 og befrielsen i 1945.

Story of all time

The site at Glavendruplunden contains monuments from the Bronze Age, Viking Age and 1900s.

Two barrows, Flinthøj and Rævehøj, were constructed in the Early Bronze Age, more than 3,000 years ago. The most famous monuments at Glavendruplunden, however, are the stone ship and the great runic stone from the Viking Age.

Today, all the heritage assets on the site have been designated as scheduled monuments, but just 200 years ago they were on the point of being lost to quarrying. Not until 1892, the entire site was scheduled, to preserve it for future generations.

By the 1900s, interest in prehistoric monuments was flourishing, and local residents formed the 'Friends of the Glavendrup Stone' society, which planted the greenery around the ancient monuments. The society raised monuments for the Danish Constitution in 1915, for the reunification with Southern Jutland in 1920, and the liberation from Germany in 1945.

Eine unendliche Geschichte

Im Glavendrup-Hain stehen Gedenksteine aus der Bronzezeit, der Wikingerzeit und dem 20. Jahrhundert.

In der frühen Bronzezeit vor über 3000 Jahren wurden zwei Grabhügel, Flinthøj und Rævehøje, errichtet. Die berühmtesten Anlagen in Glavendrup sind jedoch die Schiffssetzung und der große Runenstein aus der Wikingerzeit.

Heute sind alle vorgeschichtlichen Denkmäler geschützt, aber noch vor 200 Jahren wären sie bei der Sandgewinnung fast zerstört worden. Erst 1892 wurden die vorgeschichtlichen Denkmäler für die Nachwelt gesichert.

Im 20. Jahrhundert blühte das Interesse für die vorgeschichtlichen Anlagen auf, so dass Bewohner der Umgebung den Freundeskreis „Glavendrup Stenens Venner“ bildeten, der das Gelände um die vorgeschichtlichen Denkmäler bepflanzte. Der Verein errichtete Gedenksteine an das Grundgesetz 1915, die Wiedervereinigung mit Sønderjylland 1920 und die Befreiung 1945.

Skibssætningen blev undersøgt og restaureret af Fyns Stiftsmuseum i 1958. Runestenen blev midlertidigt fjernet, men man var opmærksom på at stille den tilbage igen, for runeteksten rummer en advarsel om, at den der fjerner stenen, vil det gå grumme galt.

Flinthøj og Rævehøj

Gravhøjene er fra bronzealderen (1700-500 f.Kr.) og har været brugt til begravelser gennem flere århundreder. Rævehøj blev udgravet i 1958 af Fyns Stiftsmuseum. Udgravningerne viste, at højen oprindeligt har været 14 m i diameter og markeret af randsten. I højen var der fire gravkamre med urnebegravelser. I det ene kammer lå en armring af bronze sammen med de brændte ben. Ringen stammer fra slutningen af ældre bronzealder. De andre grave var fra yngre bronzealder. Efter udgravningen blev højens sydlige del genopbygget.

Af Flinthøj er kun den yderste rand udgravet. Her kunne det ses, at der under højen var spor efter pløjning med ard. Så her har ligget marker, inden højen blev anlagt. Ligesom skibssætningen har højene været forstyrret af grusgravning i 1700- og 1800-tallet. Højene blev fredet i 1892.

Flinthøj and Rævehøj

The two barrows date from the Bronze Age (1700-500 BC), and were used for burials for several centuries. Rævehøj was excavated in 1958 by Fyns Stiftsmuseum. The excavations revealed that the barrow was originally 14 m in diameter and edged with kerbstones. The barrow held four burial chambers. In one of the burial chambers, a bronze wrist bangle was found together with the charred bones. The bangle dates from the end of the Early Bronze Age. The other graves were from the Late Bronze Age. After the excavation, the southern end of the barrow was reconstructed.

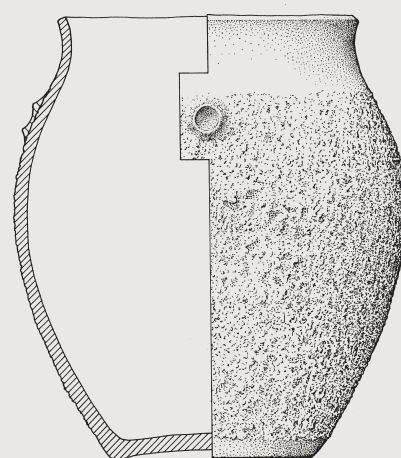
In the case of Flinthøj, only a small part has been excavated. This revealed traces beneath the barrow of ploughing using an ard. This tells us that the land was under cultivation before the barrow was built. Like the stone ship, the barrows were disturbed by quarrying in the 1700-1800s. The barrows were designated as scheduled monuments in 1892.

Flinthøj und Rævehøje

Die Grabhügel stammen aus der Bronzezeit (1700-500 v.Chr.) und dienten mehrere Jahrhunderte lang für Bestattungen. Rævehøj wurde 1958 vom Fyns Stiftsmuseum ausgegraben. Die Ausgrabungen zeigten, dass im Hügel befanden sich vier Grabkammern mit Urnenbegräbnissen. In der einen Kammer lag ein Armring aus Bronze zusammen mit den verbrannten Knochen. Der Ring stammt vom Ende der frühen Bronzezeit. Die anderen Gräber sind aus der späten Bronzezeit. Nach der Ausgrabung wurde der südliche Teil des Hügels wieder hergerichtet.

Vom Flinthøj ist nur der äußerste Rand ausgegraben. Unter dem Hügel waren Pflugspuren von einem Hakenpflug (Ard) zu erkennen. Der Hügel wurde also auf einem bestellten Feld angelegt. Genau wie die Schiffssetzung wurden die Hügel im 18. und 19. Jahrhundert durch Sandgewinnung gestört. 1892 wurden sie unter Denkmalschutz gestellt.

RÆVEHØJ

Rævehøj har oprindeligt været 14 m i diameter. Bogstaverne A-D markerer de fire gravkamre. Der er nogle hundreder år mellem, at nogen blev begravet i højen. Armringen stammer fra ældre bronzealder og urnen fra yngre bronzealder.

Denne helleristning fra Listleby, Bohuslän i Sverige er fra bronzealderen. En mand pløjer marken med en ard – en primitiv plov, som ikke vender jorden, men trækker en rille i jorden i stedet. Arden trækkes af to okser.

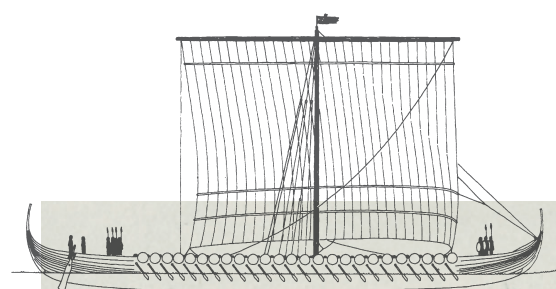
Genbrug i vikingetiden

Skibssætningen, der dateres til begyndelsen af 900-tallet, er en bådformet opstilling af sten. Skibssætningen består af 28 opretstående sten og er 50 m lang.

I den vestligste ende af skibssætningen står en runesten. I den østlige ende ligger to bronzealderhøje. Ved udgravningen af skibssætningen blev der fundet flere brandgrave. Disse stammer dog fra jernalderen og ikke fra vikingetiden.

Placeringen af skibssætningen op ad de to 2500 år gamle gravhøje og brandgravene fra jernalderen er næppe tilfældig. Stedet har en lang historie og har haft stor betydning som kultsted.

Der er til gengæld aldrig fundet en grav fra vikingetiden på stedet. Måske døde stormanden Alle på et togt langt borte, så han ikke kunne begraves. I stedet rejste man skibssætningen til hans minde.

R T Y T * I T R , 4 T
T I , 4 T T I T B T T H I , T N T

Viking recycling

The stone ship dating from the early 900s is a ship-shaped alignment 50 m in length, consisting of 28 upright stones.

A runic stone stands at the western end of the stone ship. At the eastern end are two Bronze Age barrows. Excavation of the stone ship site revealed several cremation graves. These, however, date from the Iron Age, not the Viking Age.

The siting of the stone ship so close to the 2,500-year-old barrows and cremation graves from the Iron Age can hardly be a coincidence. Even in Viking times, this was already an ancient and significant site.

Remarkably, no Viking Age grave has been found at Glavendruplunden. Perhaps Alli died on a faraway raid, and so could not be buried. Instead, the stone ship was raised to commemorate him.

Recycling in der Wikingerzeit

Die Schiffssetzung, die auf das frühe 10. Jahrhundert datiert wird, ist eine bootförmige Reihung von Steinen. Die 50 m lange Schiffssetzung besteht aus 28 aufrecht stehenden Steinen.

An ihrem westlichen Ende steht ein Runenstein. Am östlichen Ende liegen zwei bronzezeitliche Hügel. Beim Ausgraben der Schiffssetzung wurden mehrere Brandgräber gefunden, die jedoch aus der Eisenzeit und nicht aus der Wikingerzeit stammen.

Die Platzierung der Schiffssetzung neben den beiden bis zu 2500 Jahren alten Grabhügeln und den Brandgräbern aus der Eisenzeit ist wohl kaum zufällig. Der Ort hat eine lange Geschichte und hatte große Bedeutung.

Dagegen wurde hier kein Grab aus der Wikingerzeit gefunden. Vielleicht starb Alle auf einem Kriegszug in der Ferne, so dass er nicht begraben werden konnte. Stattdessen errichtete man zu seinem Gedenken die Schiffssetzung.

GLAVENDRUP 1874

Da tegneren Magnus Petersen besøgte Glavendrup i 1874, stod runestenene op, mens skibssætningens sten enten manglede eller lå væltede på jorden. Stenene blev rejst ved fredningen i 1892. Sit nuværende udseende fik skibssætningen i 1958.

Vi ved ikke, hvordan stormanden Alle så ud, da ikke er fundet en grav, der hører til skibssætningen. Vi ved dog, at stormændene tit havde deres fineste tøj på i graven, så måske har Alle lignet stormanden fra Mammen, hvis dragt ses rekonstrueret her.

Sote carved these runes ...

The most famous site at Glavendruplunden is the stone ship from the early 900s, and the large Viking Age monolith, which bears Denmark's longest inscription on a runestone. On discovering these great stones, locals quarrying for gravel nearly demolished them for use in buildings, stone walls or bridges.

The runes on the Clavendrup Stone relate that it was raised as a monument for Alle by his wife Ragnhild and his sons. We are told that Alle was both a thane (clan chief) and enjoyed religious standing as a gothi (pagan priest). Sote was the stonemason who carved the runes, consecrating them to Thor, the god of thunder. The inscription ends with a curse: woe-betide he who damages the stone or drags it away.

Sote die Runen einmeißelte ...

Die berühmtesten Denkmäler in Glavendrup sind die Schiffssetzung vom Beginn des 10. Jahrhunderts und der große Runenstein. Der Glavendrup-Stein trägt die längste Runensteininschrift Dänemarks. Da die Bauern der Umgebung hier Sand abbauten, wären die Steine um ein Haar für Gebäude, Steinmauern oder Brücken zweckentfremdet worden.

Die Runen auf dem großen Stein berichten, dass er für Alle von seiner Frau Ragnhild und seinen Söhnen errichtet wurde. Wir erfahren, dass Alle „Thegn“ (Adeliger) war und eine religiöse Position als Code (Priester) hatte. Sote ist der Name des Mannes, der die Runen einmeißelte und sie dem Donnerergott Thor weihte. Die Inschrift schließt mit einer Warnung: Wer den Stein zerstört oder ihn entfernt, dem wird es übel ergehen.

ጸሐፊዎች፣ ሳይኖሩ ሆኖ
ሆኑ፣ ሳይሆኑ ሆኑ፣ ሳይሆኑ ሆኑ

[illegible]

OVERSÆTTELSE AF RUNETEKSTEN

Ragnhild satte denne sten efter
Alle Sølve (den blege?),
viets (et helligt sted) gode,
hirdens hæderværdige thegn
(en slags stormand)
Alles sønner gjorde disse kumler
efter deres fader og hans kone
efter sin mand, men Sote ristede
disse runer efter sin drot.
Thor vie disse runer.

Til en ræte (skræmsel?) werde
den der skader eller fjerner den
og sætter den som minde over
en anden.

Ord i parantes er forklaringer eller ord der er tvivl om.

På foranledning af den fynske godsejer og antikvar Lauritz Vedel Simonsen blev runestenen gravet fri i 1806. Der skulle ikke mindre end 20 karle til at hæve stenen. Runeindskriften blev første gang tydet i 1826 af sprogforskeren Rasmus Rask.

Vikingetid: En statsmagt opstår

I 900-tallet opstod alvorlige grænseproblemer ved Dannevirke. Striden stod mellem Vesteuropas mægtigste hersker, den tyske, kristne kejser Otto og Harald Blåtand. Under pres gjorde kong Harald Blåtand kristendommen til statsreligion i Danmark.

I 979–81 stod Harald Blåtand bag opførelsen af fem store ringborge. Det var Fyrkat og Aggersborg i Nordjylland, Nonnebakken på Fyn, Trelleborg på Sjælland og formodentlig Borgeby i Skåne. Samtidig opførte kongen et storslået

broanlæg ved Ravning Enge. Broen vidner om, at kongen anlagde et overordnet vejnet, der sikrede hurtig transport. Borgene og det centrale vejnet skal formodentlig ses i sammenhæng med samlingen af hele Danmark.

Danmark gik fra at være et nordisk hedensk samfund til en europæisk kristen civilisation. Storgodser og kongsgårde opstod over hele landet. De første byer blev grundlagt. Grundlaget for det historiske kongerige Danmark var blevet skabt.

Viking Age: The birth of the State of Denmark

In the 10th century, serious border problems had arisen at Denmark's southern border. The conflict was between Western Europe's mightiest ruler, the German Christian Emperor Otto and Harald Bluetooth. Under pressure, King Harald Bluetooth made Christianity the state religion of Denmark.

In 979–81 Harald Bluetooth commissioned the construction of five ring fortresses: Fyrkat and Aggersborg in North Jutland, Nonnebakken on Funen, Trelleborg on Zealand and probably also Borgeby in Scania in present-day

Sweden. In the same period, he had a magnificent bridge built at Ravning Enge. The bridge testifies to the King's vision of a national road system. The forts and roads may be interpreted as part of the vision to unify Denmark.

Denmark went from being a Nordic, pagan society to a European, Christian civilisation. Large landed and royal estates arose across the whole of Denmark. The first towns were established. The foundation for the historic Kingdom of Denmark had been laid.

Wikingerzeit: Eine Staatsmacht entsteht

Im 10. Jahrhundert entstanden ernsthafte Grenzprobleme an Dänemarks Südgrenze. Es herrschte Streit zwischen dem mächtigsten Herrscher Westeuropas, dem deutschen christlichen Kaiser Otto und Harald Blauzahn. Unter Druck machte König Harald Blauzahn das Christentum zur Staatsreligion in Dänemark.

979–81 ließ Harald Blauzahn fünf große Ringburgen errichten: Fyrkat und Aggersborg in Nordjütland, Nonnebakken auf Fünen, Trelleborg auf Seeland und vielleicht auch Borgeby in Schonen. Gleichzeitig errichtete der König

eine grandiose Brückenanlage bei Ravning Enge. Die Brücke zeugt davon, dass der König ein übergeordnetes Straßennetz anlegte. Alle Bautätigkeiten sind im Zusammenhang mit der Vereinigung Dänemarks zu sehen.

Dänemark entwickelte sich von einer nordischen heidnischen Gesellschaft zu einer europäischen christlichen Zivilisation. Im ganzen Land wurden große Güter, Königshöfe und die ersten Städte gegründet. Damit war die Grundlage für das Königreich Dänemark in historischer Zeit geschaffen.

Runeristeren havde et vigtigt job i vikingetiden. Det var ikke alle som kendte til runernes kraft og trolddom. Sote ristede runerne på Glavendrupstenen til minde om Alle, en mægtig mand i vikingetiden. Runerne blev viet til tordenguden Thor for at give dem ekstra kraft.

Jellingstenen kaldes Danmarks dåbsattest. Kristendommen blev dog indført gradvist. Allerede ved vikingetidens slutning var der bygget mange små trækirker i alle egne af landet. De var kun 10-20 m lange og hørte ofte til en stormandsgård.

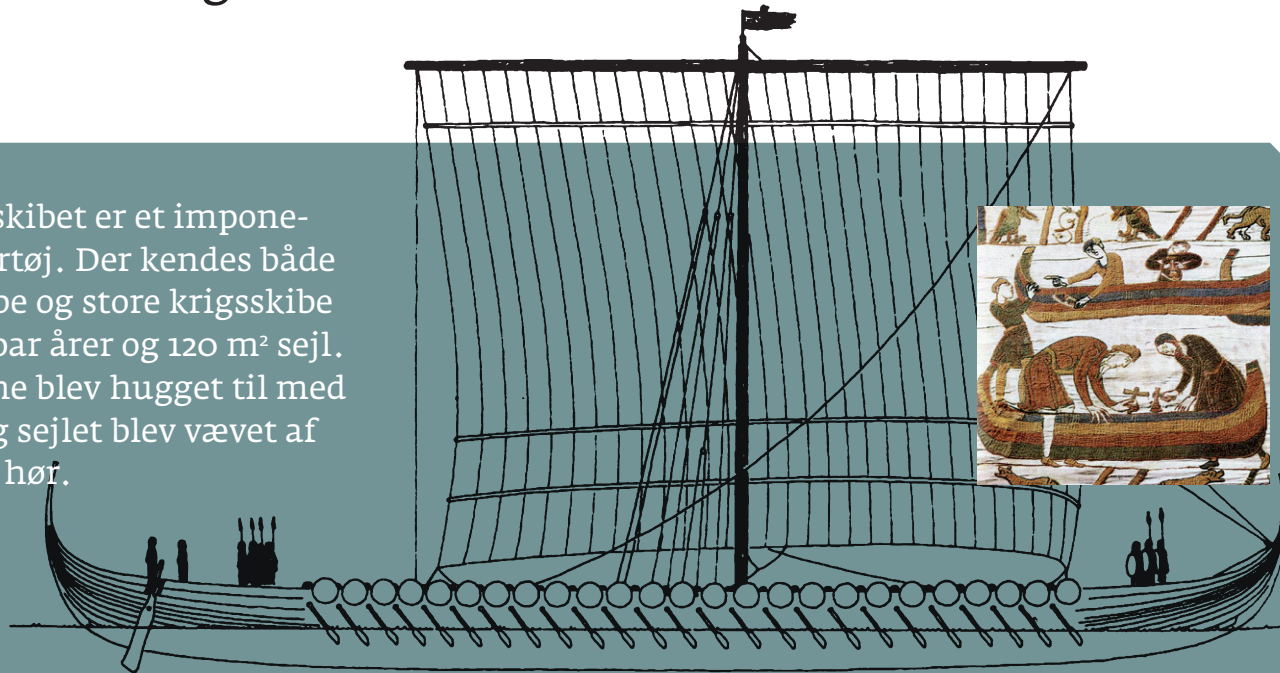
Vikingetidens landsby bestod som regel af en 6-7 indhegnede gårde. Gårdene fordelte sig omkring en åben plads eller en gennemgående gade. Der skete store ændringer i landbruget: En ny plovtype blev indført, og markerne blev dyrket med faste skift i afgrøder.

DEN SIDSTE HAVN

I Glavendruplunden findes mange lag af historie. Her blev mennesker begravet i bronzealderen, i jernalderen og i vikingetiden. Det mægtigste gravmonument fik Alle dog – en stor skibsætning og en runesten med Danmarks længste runestensindskrift.

Vikingskibet er et imponerende fartøj. Der kendes både fragtskibe og store krigsskibe med 30 par årer og 120 m² sejl. Plankerne blev hugget til med økser, og sejlet blev vævet af uld eller hør.

FÅ MERE VIDEN

Danmarks
Oldtid i
Landskabet

Fortællinger
fra Fortiden

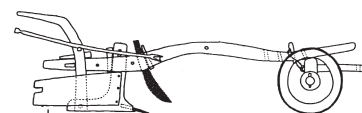
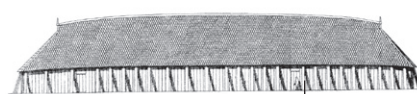
900-TALLETS EUROPAKORT

- Danske Kattegatimperium
- Danske bosættelser
- Kejser Ottos rige
- Kalifatet
- Byzans

Europa var domineret af Kejser Ottos store tysk-romerske rige i 900-tallet. De danske vikingetogter gjorde Vesteuropa usikker, men endte med bosættelser i Nordfrankrig og England.

TIDSLINJE

750 e.Kr. Bjowulfkvadet fortæller om danske helte og hofliv i en kongehal, der måske har ligget ved Lejre.

900-tallet Muldfjælspløven opfindes. For første gang har man en plov, der løsner og vender mulden.

0

500

1000

1500

2000

430 e.Kr.
Den hellige Patrick udbreder kristendommen i Irland.

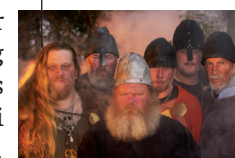
793 e.Kr. Vikinger angriber klosteret på øen Lindisfarne ved den engelske østkyst.

1019-1035 e.Kr. Knud den Store hersker over Danmark og England fra 1019 - 1035. Med ham slutter vikingetiden.

1952 Vikingetiden er populær i film, tegneserier og teater. I 1952 opføres det første vikingespil i Frederikssund.

2000 Vikingernes gamle guder dyrkes stadig. I 2003 blev Asatrossamfundet Forn Sidr godkendt af kirkeministeriet. I 2009 blev en hedensk gravplads indviet.

